

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **R. R.**, zast. JUDr. Ivanou Čadkovou, advokátkou se sídlem Modřínová 2436/2, Plzeň, proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 1760/18, Plzeň, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 8. 2019, č. j. PK-VŽÚ/4601/19, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 6. 2020, č. j. 17 A 186/2019 - 65,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně byla shledána vinnou z přestupku proti občanskému soužití podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění do 31. 12. 2021 (dále jen „zákon o některých přestupcích“). Toho se dopustila tak, že dne 8. 1. 2018 před domem č. p. X v obci X dala facku své vnučce. Tím jí podvrkla krční páteř a shodila brýle, které se pádem na zem poškodily, čímž na nich vznikla škoda ve výši 5 206 Kč. Léčení zranění si vyžádalo lékařské ošetření a dvoutýdenní léčbu. Městský úřad Klatovy za tento přestupek uložil žalobkyni pokutu ve výši 500 Kč, náhradu nákladů řízení ve výši 1 000 Kč a povinnost nahradit škodu způsobenou na brýlích.

[2] Krajský soud podanou žalobu neshledal důvodnou a jako takovou ji zamítl.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadá výše označený rozsudek krajského soudu kasační stížností se čtyřmi kasačními námitkami.

[4] V první kasační námitce namítá stěžovatelka nedostatečnou identifikaci místa spáchání přestupku, což je dle ní důležité pro zohlednění chování vnučky a ji doprovázejícího svědka, a s tím související argumentace stěžovatelky o uplatnění nutné obrany, krajní nouze či obdobného institutu.

[5] Stěžovatelka v tomto ohledu poukazuje na svoji výpověď, dle které facce předcházelo násilné vniknutí dvojice na její pozemek za účelem odnesení věcí, u kterých bylo sporné vlastnictví. Ze všech svědeckých výpovědí vyplývá, že vztahy v rodině jsou vyhrocené, což opravňovalo domněnku stěžovatelky o tom, že se nejedná o běžnou návštěvu vnučky. Vstup dvojice na stěžovatelčin pozemek, ostrá výměna názorů a přetahování o branku se svědkem bylo způsobilé v sedmdesátileté stěžovatelce vyvolat pocit obavy z možného fyzického útoku. Proto se bránila tak, „*aby odradila vetřelce od dalšího konání a zabrnala je.*“ Je tak subjektivně přesvědčena, že odvracela přímo trvající útok na nedotknutelnost její nemovitosti.

[6] Druhá kasační námitka směřuje proti zavinění stěžovatelky na zranění vnučky a poškození jejích brýlí. Vzhledem ke svému věku a fyzickému stavu (v porovnání s vnučkou) totiž nemohla předpokládat, že ji může zranit. Nelze tak souhlasit se závěrem krajského soudu, že věděla o možnosti ublížení vnučce. Závěry soudu i správních orgánů v tomto ohledu považuje za nepřezkoumatelné.

[7] Třetí kasační námitka se zaměřuje na poškozené brýle. Stěžovatelka uvádí, že krajský soud ani správní orgány se nevypořádaly se změnou stanoviska vnučky, která nejdříve tvrdila, že je v pořádku a brýle jsou jen odřené. Až následně tvrdila, že brýle jsou zničené. Dále poukazuje na existenci dvou odborných posudků ve spise, jejichž závěry ohledně rozsahu poškození brýlí jsou různé. Předmětné brýle neměla možnost vidět a námitky proti odborným posudkům nebyly reflektovány. To znemožnilo řádné zjištění skutkového stavu. Stěžovatelka k tomu závěrem uvádí, že považuje za nesprávné, aby vnučka získala náhradu škody i poškozené brýle a aby hodnota brýlí v přestupkovém řízení byla stanovena vyšší, než byla cena pořízení brýlí.

[8] Ve čtvrté kasační námitce stěžovatelka uvádí, že se krajský soud nevypořádal s výší trestu a povinností nahradit náklady řízení, což ovšem v žalobě namítala. Krajský soud ani neuvedl, které konkrétní polehčující okolnosti hodnotil, pouze obecně odkazuje na správní rozhodnutí. Kromě polehčující okolnosti spočívající ve spáchání přestupku poprvé nebylo přihlédnuto k dalším okolnostem – např. osobním poměrům, okolnostem spáchání, možnosti odvracení nebezpečí či možnosti mimořádného snížení výměry trestu.

[9] Stěžovatelka tak navrhuje napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu, případně zrušit i napadená správní rozhodnutí a vrátit věc žalovanému.

[10] Ve svém vyjádření žalovaný k první kasační námitce uvádí, že místo spáchání přestupku bylo specifikováno dostatečně. Předmětem řízení není jednání vnučky, nýbrž stěžovatelky. Protiprávní jednání stěžovatelky nelze dle žalovaného ospravedlňovat

pokračování

protiprávním jednáním jiné osoby. Dále poukazuje na to, že při ústním jednání u prvostupňového správního orgánu uvedla, že napadena nebyla a nejednalo se o krajní nouzi. To, že nejednala za okolností vylučujících protiprávnost jejího jednání, pak vyplývá i z dalších podkladů ve spisu.

[11] U druhé námitky se žalovaný zabývá naplněním znaků přestupku a uzavírá, že stěžovatelka naplnila všechny znaky. Zavinění přitom stačí nedbalostní, nicméně stěžovatelka jednala úmyslně. Stěžovatelka musela vědět, že fackou hrubě naruší ustálená pravidla občanského soužití (což je zde chráněný zájem) a musela být srozuměna s tím, že může vnuče způsobit újmu na zdraví.

[12] Ke třetí námitce žalovaný uvádí, že bylo nepochybně zjištěno, že brýle spadly na zem v důsledku facky stěžovatelky. Námitka, že brýle poškodit nechtěla, je tak dle jeho názoru irelevantní. Zároveň spisový materiál obsahuje dostatek podkladů pro určení hodnoty brýlí, které žalovaný ve vyjádření blíže rozebírá.

[13] K výši pokuty žalovaný uvádí, že částka 500 Kč je vzhledem k možné horní hranici 20 000 Kč minimální, až zanedbatelná. S ohledem na toto navrhuje kasační stížnost zamítnout.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[14] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatelka je zastoupena advokátkou (§ 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dál jen „s. ř. s.“)). Poté přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že přezkoumává především rozhodnutí a postup krajského soudu, stěžovatel je proto povinen uvést konkrétní argumentaci zpochybňující závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí krajského soudu (srov. např. rozsudky NSS ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 249/2016 - 38, bod [12], nebo ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 Afs 25/2012 - 351, bod 140.). Zároveň platí, že kvalita kasační stížnosti předurčuje kvalitu jejího vypořádání soudem, který není povinen ani oprávněn za stěžovatele domýšlet další argumenty a vyhledávat možné vady napadeného soudního rozhodnutí, není-li k jejich přezkumu vázán z úřední povinnosti (viz např. rozsudek rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78).

III.a K identifikaci místa spáchání přestupku a okolnostem vylučujícím protiprávnost

[17] V první námitce stěžovatelka namítá, že místo spáchání přestupu mělo být lépe identifikováno, neboť je to podstatné pro odpověď na otázku ohledně existence okolností vylučujících protiprávnost jejího jednání, jejichž existenci dále rozebírá.

[18] Z judikatury k určení místa spáchání přestupku vyplývá, že není potřebné, aby bylo místo spáchání přestupku vymezeno na „*metr přesně*“, ale s ohledem na kontext dané věci postačí i obecnější vymezení místa, kde došlo ke spáchání přestupku (rozsudek NSS ze dne 16. 7. 2015, č. j. 4 As 63/2015 - 52, odst. [31]).

[19] V projednávané věci je místo spáchání přestupku vymezeno jako „*v obci Drslavice před domem č. p. 49*“, což Nejvyšší správní soud považuje za zcela dostatečné, stejně jako krajský soud (bod 8. napadeného rozsudku). Proti napadenému rozsudku ostatně stěžovatelka v kasační stížnosti neuvedla konkrétní zpochybňující argumenty, pouze argumentuje zhodnocením okolností vylučujících protiprávnost, kterou soud posuzuje dále. V této části jí tak kasační soud nepřisvědčil.

[20] Nejvyšší správní soud pak nepřisvědčil ani existenci okolností vylučujících protiprávnost (§ 24 a násl. zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění do 21. 7. 2021 (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“)). Jak již poznamenal krajský soud (bod 9. napadeného rozsudku), stěžovatelka sama v průběhu řízení před správními orgány opakovaně uvedla, že facka byla reakcí na slovní útoky vnučky. To vyplývá z úředního záznamu o podání vysvětlení ze dne 9. 1. 2018, č. j. KRPP-4816-5/PŘ-2018-030414, kdy uvedla, že jí vnučka řekla „*z čeho byste to asi platili, když máte malý důchod a sotva vyjdete*.“ V ten okamžik mě popadl vztek a chytila jsem ji pod krkem a dala jsem jí pár facek.“ Obdobně se pak stěžovatelka vyjadřovala při ústním jednání, jak vyplývá z protokolu o ústním jednání ze dne 8. 4. 2019, č. j. OVV/1631/18/-81/18, kdy stěžovatelka uvedla „*nemusela jsem se bránit žádnému útoku ani v tzv. krajní nouzi ze strany mé vnučky*“ a k dotazu správního orgánu uvedla, že „*pouze mě napadla nevybíravými výrazy, tím že se mi smála do obličeje a posměvačným výrokem: „Čím byste to asi platila?“ mě vyprovokovala, proto jsem jí dala facku*“. S tím není v rozporu ani tvrzení stěžovatelky na ústním jednání zachyceném v protokolu o ústním jednání ze dne 1. 8. 2018, č. j. OVV/1631/18/-81/18, kdy stěžovatelka uvedla „*dala jsem jí facku a brýle jí skutečně spadly, protože jsme se přetahovaly s vnučkou o vrata*.“

[21] K nutné obraně je nutné uvést, že takové jednání „*musí být totiž přímo zaměřeno na odvrácení uvedeného útoku, tj. mezi tímto jednáním a útokem musí existovat nejen bezprostřední souvislost, ale musí se jednat o takovou obranu, aby byla vůbec způsobilá útok odvrátit*“ (rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 4. 5. 2015, č. j. 52 Ad 10/2014 - 77). Z popsanych výpovědí vyplývá, že zde požadované zaměření na odvrácení útoku neexistuje. Stěžovatelka očividně subjektivně nepociťovala ohrožení svého zdraví nebo majetku, které by musela odvracet. Facka byla výsledkem rozrušení stěžovatelky v reakci na slovní výměnu s vnučkou. Argumentace strachem o zdraví a majetek způsobený „*vetřelci*“, uplatněnou stěžovatelkou v kasační stížnosti, se tak jeví čistě účelovou. První kasační námitka není důvodná.

III.b K zavinění stěžovatelky

pokračování

[22] Druhá kasační námitka směřuje proti zavinění stěžovatelky na zranění vnučky. Vzhledem ke svému věku a fyzickému stavu (v porovnání s vnučkou) totiž dle svého tvrzení nemohla předpokládat, že by ji mohla zranit.

[23] Tato kasační námitka je nepřijatelná, jelikož ji stěžovatelka neuplatnila již v řízení před krajským soudem, ačkoliv tak učinit mohla (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). V žalobě stěžovatelka popírala pouze to, že by vnučce chtěla ublížit na zdraví (tj. vůli ublížit), s čímž se krajský soud vypořádal (body 10. a 11. napadeného rozsudku). Žalobní námitka tedy nesměřovala k vědomosti stěžovatelky o možném ublížení na vnuččině zdraví, jako nyní v kasační stížnosti.

III.c K dostatečnosti skutkových zjištění u poškozených brýlí

[24] Třetí kasační námitka je souborem námitek proti skutkovým zjištěním ohledně poškozených brýlí. Ani tuto kasační námitku neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

[25] K první části námitky ohledně rozporů mezi výpověďmi stěžovatelky v průběhu řízení a získanými odbornými vyjádřeními Nejvyšší správní soud poznamenává, že je koncipována obecně a nemíří proti posouzení provedenému krajským soudem. V tomto ohledu je nutné poukázat na to, že argumentace stěžovatelky ohledně údajně dříve tvrzené škody vnučkou ve výši 2 000 Kč je nepodložená. Tento závěr vyplývá pouze z tvrzení stěžovatelky zachyceného v úředním záznamu o podání vysvětlení ze dne 9. 1. 2018 (tj. následující den po inkriminovaném jednání), č. j. KRPP-4816-5/PŘ-2018-030414. Ostatní dokumenty ve správním spise obsahují vyšší škodu – např. úřední záznam ze dne 8. 1. 2018, č. j. KRPP-4816-3/PŘ-2018-030414, zaznamenávající činnost hlídky Policie ČR na místě, úřední záznam o podání vysvětlení vnučky ze dne 8. 1. 2018, č. j. KRPP-4816-4/PŘ-2018-030414 (na který se při ústním jednání dne 1. 8. 2018 odvolala), či odborné vyjádření MARA OPTIK ze dne 5. 6. 2018, a odborné vyjádření OPTIKA STOKLÁSKOVÁ, kde je konstatována neopravitelnost skel a obruby. Součástí spisu je pak i daňový doklad na nové brýle ve výši 5 206 Kč. Stěžovatelkou uváděný rozpor ve výpovědích je tak iluzorní a vychází pouze z výpovědi jí samotné.

[26] K rozporným posudkům pak Nejvyšší správní soud odkazuje na odůvodnění krajského soudu, že v řízení je nesporné, že si vnučka musela obstarat nové brýle (bod 13. napadeného rozsudku), což ostatně stěžovatelka nerozporuje ani v kasační stížnosti (vyjma ničím nepodloženého generického tvrzení, že brýle „dle stěžovatelky mohou být dále použitelné“). Popis rozsahu poškození brýlí, resp. drobné nesrovnalosti v obou vyjádřeních, nemohou nic změnit na nesporném závěru, že v důsledku jednání stěžovatelky bylo nutné zakoupit brýle nové.

[27] Zároveň je nutné uvést, že námitky stěžovatelky proti obsahu odborných vyjádření správní orgány reflektovaly, když se jednalo o jeden z důvodů pro zrušení původního prvostupňového rozhodnutí žalovaným (rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 11. 2018, č. j. PK-VVŽÚ/6391/18). I v nyní přezkoumávaném rozhodnutí se žalovaný k určení výše náhrady škody vyjadřuje (str. 7 napadeného rozhodnutí).

[28] K části námitky ohledně nemožnosti ohledat brýle v přestupkovém řízení přímo stěžovatelkou a nemožnosti získání poškozených brýlí vnučkou zpět společně s náhradou škody Nejvyšší správní soud uvádí, že tyto námitky stěžovatelka v žalobě neuplatnila, ačkoliv tak učinit mohla, a proto je nepřípustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Stejný závěr o nepřípustnosti platí i pro část ohledně správnosti stanovené hodnoty brýlí.

[29] Ani třetí kasační námitka tak není důvodná.

III.d K hodnocení polehčujících okolností

[30] Ve čtvrté námitce stěžovatelka namítá, že se správní orgány ani soud nevypořádaly s vlivem dalších skutkových okolností na výši uložené sankce.

[31] Nejvyšší správní soud již dříve uvedl, že řádné odůvodnění ukládané sankce je základním předpokladem přezkoumatelnosti úvahy, kterou byl správní orgán při svém rozhodování veden. Ustanovení § 37 a § 38 zákona o odpovědnosti za přestupky obsahuje výčet hledisek, ke kterým je správní orgán povinen přihlédnout při stanovení druhu a výměry sankce. Správní orgán je povinen se při svých úvahách o konkrétní výši ukládané sankce těmito hledisky zabývat a srozumitelně a jednoznačně formulovat logické kroky, které jej ke stanovení konkrétní výše té které sankce vedly tak, aby odůvodnění její výše bylo následně soudem přezkoumatelné. Správní orgán je tak povinen se při ukládání sankce zabývat podrobně všemi hledisky, které zákon předpokládá, přesvědčivě odůvodnit, ke kterému hledisku přihlédl, a uvést, jaký vliv mělo toto hledisko na konečnou výši ukládané sankce. Výše uložené sankce tak musí být v každém rozhodnutí zdůvodněna způsobem nepřipouštějícím rozumné pochyby o tom, že právě taková její výše odpovídá konkrétním okolnostem individuálního případu (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 7. 2017, č. j. 2 As 323/2016 - 45, odst. [32] a judikaturu tam citovanou).

[32] Nejvyšší správní soud nemá za to, ve shodě s krajským soudem (bod 14. a 15. napadeného rozsudku), že by správní orgány při ukládání sankce postupovaly v rozporu se shora uvedenými požadavky. Žalovaný reagoval na výtku stěžovatelky ohledně nereflexování jejich poměrů při určení výše pokuty tak, že částka 500 Kč při možném trestu až 20 000 Kč [§ 7 odst. 4 písm. b) zákona o některých přestupcích] je „*skutečně minimální, až zanedbatelná*.“ Je také zřejmé, že při stanovení výše této pokuty správní orgány přihlédly k tomu, že se jednalo o stěžovatelčin první přestupek. V tomto ohledu je tak nutné konstatovat, že stanovení výše pokuty bylo učiněno v souladu s výše uvedenými východisky a zároveň že pokuta nebyla stanovena v nepřiměřené výši.

[33] K tomu ještě kasační soud dodává, že polehčující okolnost podle § 39 písm. b) zákona o odpovědnosti za přestupky (odvracení útoku nebo jiného nebezpečí, aniž by byly zcela naplněny podmínky nutné obrany) zde nemohla být dána, jelikož o nutné obraně nelze vůbec uvažovat (srov. odst. [20] a [21] tohoto rozsudku). Dále nepřipadá v úvahu ani institut mimořádného snížení výměry pokuty (kterého se stěžovatelka bez dalšího dovolává), jelikož tento institut umožňuje snížit pokutu pod dolní hranici sazby určenou zákonem (§ 44 zákona o odpovědnosti za přestupky), přičemž ale za předmětný přestupek je stanovena pouze horní hranice [§ 7 odst. 4 písm. b) zákona o některých přestupcích]. Z podstaty věci tak tento institut nelze použít.

pokračování

IV. Závěr a náklady řízení

[34] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[35] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka, která neměla ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému nevznikly náklady nad rámec úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. dubna 2022

JUDr. Radan Malík
předseda senátu